

— somnolența personajelor, i.e. jucind defectarea „palațelor automate”, existența instinctuală, rapid ostenită de efortul înțelegerii politice, sau indiferența egoistă (A. Manea, A. Visarion, Al. Dabija);

— introducerea mahalalei iscoditoare, ca un fundal grotesc, cu intervenții brutale, distructive (N. Scarlat, Gh. Milețianu, Al. Dabija);

— amploarea dată „meremetiselii” din casa lui Jupin Dumitrache, avînd dife-

rite tonalități și funcții semantice (Gh. Milețianu, M. Cornișteanu, A. Visarion).

16 După *Noaptea furtunoasă* regizată de Alexa Visarion (1979), o comparație cu trecutul scenic al acestei comedii se impune. Ceea ce altădată, în stagiunile interbelice, era considerat ca subliniere intelectuală a comicului, acum se modifică radical: de astă dată, se poate vorbi de subminarea lucidă, cultă a comicului, prin contraste, tensiuni, semne de întrebare, neliniști instinctuale, deliberat introduse. Iar dacă, într-un trecut și mai îndepărtat, actorii „vechii generații” jucau „sentimental” niște personaje care nu știau cît sînt de comice, actorii de azi reprezintă comedia unor personaje care nu sînt conștiente de tragedia existenței lor.

17 Mai evident ca oricînd, regia contemporană asimilează puncte de vedere ale criticii și istoriei literare. Se pot stabili paralele îndreptățite între concepția regizorală a lui Sică Alexandrescu și comentariile lui Gherea, între aceea a lui Radu Stanca și unele idei susținute de Eugen Lovinescu sau de Pompiliu Constantinescu, între viziunea regizorilor tineri și considerațiile lui Paul Zarifopol. Critica literară, la rîndul ei, se dovedește mai informată decît în trecut asupra existenței scenice a operei lui Caragiale. Însăși perenitatea textelor dramatice este înțeleasă, altfel decît altădată, în funcție de semnificațiile și calitatea valorificării teatrale.

18 Concepțiile scenice ilustrativiste și paseiste sînt inoperante față de profunzimea continuu revelată a dramaturgiei caragialeene și de nivelul obținut în exegeza sa teatrală. În ultimele trei decenii, piesele lui Caragiale și-au demonstrat vitalitatea și forța de stimulare creatoare în succesive momente ale artei spectacolului românesc și în direcții programatice distincte.

Expoziție omagială

La Muzeul literaturii române, gazda atîtor evocatoare întîlniri culturale, a fost organizată expoziția „Caragiale, om de teatru”. După ce a fost prezentată în R. D. Germană și R. P. Polonă, expoziția înfățișează azi, la a 130-a aniversare a scriitorului, momente grăitoare pentru biografia și opera marelui Iancu.

Din fondurile muzeului, iconografia arată celebrul „trio” actoricesc al familiei — Costache, Iorgu și Iancu — încadrat documentar în epocă prin măturile privind mai ales

Teatrul Național. Iulian, Nottara, Maria Ciucurescu, Ion Brezeanu (într-un valoros tablou de Camil Ressu) au dat strălucire rolurilor caragialeene. O galerie de tipuri din comedii, semnată de Aurel Jiquidi, în notă burlescă, reconstituie un univers moral și social.

Pagini de manuscris — donația familiei — așază sub priviri ceea ce trebuia să fie, în „epoca berlineză”, comedia *Ti-tircă, Sotirescu et comp.*, în care se relauau personaje din *O noapte furtunoasă* și *O scrisoare pier-*

duță, pentru a fi situate în „vremea nouă” a începutului de veac. Reținem și originalele ilustrate trimise de Caragiale, din Berlinul reclusiunii sale, cu frățescă dragoste, lui Paul Zarifopol. De la Ipăngescu al lui Iulian (1878) și pînă la creația lui Emil Botta în Ion, imagini din spectacole, afișe, programe, ediții etc., refac drumul celebrelor personaje spre public.

În „prefața” la expoziție, academicianul Șerban Cioculescu a glosat pe marginea operei, incitînd asistența prin caldul umor cu care a redescoperit vremea veche, inspiratoare a clasicelor comedii.

I.N.